

Eversheds Asianajotoimisto Oy
Asianajaja Marja Boman
Asianajaja Olli Hyvönen
Asianajaja Niina Mickelsson

27.10.2016

Yleisiä huomioita hovioikeuden tuomioista ja mahdollisista valituksen kohteista

1 KHO:n kartellipäätöksen oikeusvoimavaikutus

- Käräjäoikeus antoi KHO:n kartellipäätökselle positiivisen oikeusvoimavaikutuksen eli otti päätöksen lopputuloksen oman ratkaisunsa pohjaksi
- Hovioikeus katsoi, että KHO:n päätöksellä ei ole oikeus- eikä todistusvoimavaikutusta vahingonkorvausasiassa
- Hovioikeus arvioi uudestaan kartellin ajallisen ja alueellisen ulottuvuuden kunta-kohtaisesti (jopa urakkakohtaisesti)
- Kartellin olemassaoloa ei ole kiistänyt mikään kartelliyhtiöistä, osallistumisensa ovat kiistäneet SA-Capital ja osin Skanska Asfaltti
- Todistelua on esitetty ennen kaikkea vahingon määrästä, mutta myös kartellin toiminnasta on esitetty samalla näyttöä
- Käräjäoikeudessa tuomioistuimien kehotti rajoittamaan näytön ja käsittelyn koskemaan vahinkoa ja sen määrää
- Onko käräjäoikeus arvioinut näyttöä kartellista, osallisista, alueesta ja ajallisesta ulottuvuudesta, kun se ottanut KHO:n tuomion oman ratkaisunsa lähtökohdaksi?
- Arvioitava, tekikö näytön arvioinnin näiltä osin ensimmäisenä asteena hovioikeus ja mikä merkitys tällä on jatkotoimenpiteitä arvioitaessa
- Hovioikeus totesi, että kuntatöissä ei ole ollut kilpailunrajoitusta ennen vuotta 1997 muutoin kuin paikallisesti (Kuopion alueella ja Varsinais-Suomessa)
- Suuri merkitys lähes kaikille kunnille, koska kartelliperiodi lyhentyi jopa 3 vuotta verrattuna KHO:n päätökseen

2 Vanhentuminen (tietoisuuden syntymisen ajankohta)

- Hovioikeus noudatti puukartelliasianssa KKO:n 2016:11 antamaa ratkaisua: vanhentuminen alkaa kilpailuviraston seuraamusmaksuesityksestä 31.3.2004 (Vrt. käräjäoikeus: KHO:n lainvoimaisesta kartellituomiosta 29.9.2009)
- Vanhentumisen katkaisuilmoituksilla ja niiden uusimisella 3 vuoden välein sekä katkaisuilmoituksen sisällöllä (urakat, vahingonaiheuttajat) suuri merkitys
- Vanhentumisratkaisulla suuri merkitys lähes kaikille kantajille (myös valtiolle)

3 Vahingon määrä

- Hovioikeuden mukaan vain henkilötodistelulla on merkitystä (ei taloustieteellisellä tai kuntakohtaisella todistelulla eikä yhtiöiden tuloksella)
- Hovioikeus olettaa kuitenkin, että kartelli on ollut tehokas ja hintavaikutusta ollut
- Hovioikeus arvioi vahingon määräksi 15 % (valtio 13 %)

4 Näyttö kunkin vastaajan syy-yhteydestä vahinkoon yksittäisessä urakassa

- Hovioikeus on arvioinut kunkin kartelliyhtiön osalta syy-yhteyden ja osallisuuden kilpailunrajoitukseen kussakin urakassa
- Hovioikeuden näkemys on, että kilpailunrajoitukseen ovat osallistuneet urakkakohtaisesti vain kyseiseen urakkaan tarjouksia antaneet yhtiöt
- Hovioikeus katsoi, että kartelli ei ole vaikuttanut hintoihin suorahankinnoissa ja jatketuissa sopimuksissa

5 Taloudellinen seuraanto

- Hovioikeus hylkäisi taloudelliseen seuraantoon perustuvat vaatimukset NCC:n, Skanska Asfaltin ja Asfaltmixin (ent. Rudus Asfaltti) osalta
- Hovioikeuden mukaan taloudellinen seuraanto ei kyse vahingonkorvauksen osalta, vaikka se on tunnustettu seuraamusmaksun perusteena
- Kartelliyhtiöitä ostaneet ja niiden kartelliliiketoimintaa jatkaneet yhtiöt eivät vastaa ostettujen yhtiöiden aiheuttamista vahingoista

HELSINGIN
KÄRÄJÄOIKEUS

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS

tiedottaja Anni Lehtonen
p. 02956 44221 tai 050 375 7026

MEDIATIEDOTE

(julkaisuvapaa 28.11.2013 klo 10.00)

ASFALTTIKARTELLIOIKEUDENKÄYNTI ON PÄÄTTYNYT HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUDESSA

Korkein hallinto-oikeus on 29.9.2009 kilpailuviraston esityksestä määrännyt Lemminkäinen Oyj:n, VLT-Trading Oy:n, Skanska Asfaltti Oy:n, NCC Roads Oy:n, SA-Capital Oy:n, Rudus Asfaltti Oy:n ja Super Asfaltti Oy:n maksamaan ns. seuraamusmaksuja yhteensä 82,55 miljoonaa euroa Suomen asfalttimarkkinoilla vuosina 1994–2002 toimineeseen kartelliin osallistumisesta.

Helsingin käräjäoikeudessa vireillä olleissa 41 kanteessa Suomen valtio ja 40 kuntaa ovat vaatineet näiltä yhtiöiltä ja yhdeltä muulta yhtiöltä vahingonkorvausta päällystystöistä maksamastaan ylihinasta. Yhtiöt ovat vastustaneet kanteita. Tuomiot asioissa on annettu tänään.

Suomen valtion kanne

Valtio (Liikennevirasto) on vaatinut yhtiöiltä yhteensä 56,7 miljoonan euron vahingonkorvauksia. Käräjäoikeus on *hylännyt* valtion kanteen kokonaisuudessaan ja velvoittanut valtion korvaamaan yhtiöiden oikeudenkäyntikulut yhteensä 2,6 miljoonalla eurolla.

Käräjäoikeus on korkeimmassa hallinto-oikeudessa käydyn oikeudenkäynnin jälkeen osittain uutta näyttöä vastaanotettuaan todennut, että Tielaitos ja Tieliikelaitos ovat osallistuneet valtion töitä koskeneeseen kartelliin ainakin vuodesta 1998 alkaen. Lisäksi Tielaitoksen edustajat ovat olleet tietoisia kartellin olemassa olosta jo 1994 alkaen. Käräjäoikeus on katsonut, ettei valtiolle ole aiheutunut vahinkoa sellaisen toiminnan perusteella, jonka se on toiminnan tapahtuma-aikana hyväksynyt, johon se on osallistunut ja josta se on itsekin katsonut hyötyneensä.

Tuomio on tiedotteen liitteenä.

Kuntien kanteet (40 kannetta)

Kuntien kanteet on pääosin *hyväksytty*. Tiedotteen liitteenä on luettelo kunnista, niiden pääomavaatimuksista, ylihintaprosentista ja tuomitun vahingonkorvauksen pääomamäärästä, yhteensä 37,4 miljoonaa euroa. Tuotto- ja viivästyskorot nostavat huomattavasti tuomittujen korvausten määrää. Kunnat ovat pääsääntöisesti maksaneet asfaltointitöistä ylihintaa 15 prosenttia, jotkut 20 prosenttia. Suomessa on asfalttialalla vallinnut vuosina 1996–1997 ns. hintasota, eikä näinä vuosina solmittuihin sopimuksiin yleensä ole sisältynyt ylihintaa.

Tiedotteen liitteenä ovat Helsingin ja Espoon kaupunkien tuomiot. Muiden kuntien suomenkieliset tuomiot ovat tilattavissa käräjäoikeudesta (sari.harma@oikeus.fi).

Oikeudenkäynti

Kanteet ovat tulleet vireille vuosina 2008–2011. Käräjäoikeudessa on kirjallisen valmistelun jälkeen toimitettu kaksi yhteistä valmisteluistuntoa, kannekohtaiset valmisteluistunnot keväällä 2012 ja seitsemän kuukautta kestänyt yhteinen pääkäsittely vuosina 2012–2013. Kirjallisia todisteita on esitetty yli 2000 ja pääkäsittelyssä on kuultu 66 todistajaa. Tuomioiden yhteenlaskettu sivumäärä on noin 10 000 sivua.

Kartellivahingon aiheutumiseen liittyvä taloustieteellinen todistelu oli laajaa. Sekä kantajat että vastaajat olivat teettäneet vahingosta useita tutkimuksia, joiden lisäksi asiantuntijoiden kuuleminen kesti noin kuukauden.

Kilpailuoikeus on vahvasti velvoittavaa EU-oikeutta ja myös jokaisen oikeus korvaukseen kilpailurikkomuksen aiheuttamasta vahingosta on vahvistettu EU:n tuomioistuimissa. EU-oikeuden merkitys korostuu kansallisten normien rinnalla, vaikka vahingonkorvausvaatimus ratkaistaan kansallisissa tuomioistuimissa. Komissio on pyrkinyt koko 2000-luvun ajan edistämään vahingonkorvausoikeuden toteutumista. Kuitenkin mm. näyttöön liittyvien ongelmien takia kilpailuoikeudelliset vahingonkorvausoikeudenkäynnit ovat viime vuosiin saakka olleet Euroopassa harvinaisia. Suomen laaja asfalttikartellioikeudenkäynti onkin herättänyt mielenkiintoa EU:n komissiossa ja muissa EU:n jäsenvaltioissa.

Helsingin käräjäoikeus otti ensimmäisenä Suomessa käyttöön videoneuvottelutekniikan pääkäsittelyssä. Asfalttikartellin muut kuin helsinkiläisten asianajotoimistojen asiamiehet eivät matkustaneet kolmasti - neljästi viikossa seitsemän kuukautta kestäneen pääkäsittelyn aikana Helsinkiin, vaan osallistuivat oikeuden istuntoihin videoteitse omilta paikkakunniltaan. Enimmillään kymmenen asiamiestä osallistui pääkäsittelyihin mainitulla tavalla. Menettely on vähentänyt merkittävästi asiansaisten oikeudenkäyntikulua.

Käräjäoikeudessa on edelleen vireillä 14 kannetta, joissa kunnat vaativat ylihintakorvauksia. Käräjäoikeudessa odottaa myös käsittelyvuoroaan yli 700 puukartellikannetta. Oikeusministeriö ei vielä ole osoittanut näiden kanteiden käsittelyyn tarvittavaa työvoimaa käräjäoikeudelle.

Kantaja - vastaaja (t)	Pääomavaatimus	Tuomittu pääomamäärä	Ylihinta- prosentti	Oikeudenkäyntikulut
Espoon kaupunki - Lemminkäinen Oyj - Skanska Asfaltti Oy -VLT Trading Oy:n konkurssipesä - NCC Roads Oy - SA-Capital Oy - Rudus Asfaltti Oy - Super Asfaltti Oy	5.319.944,14 euroa - osittain yhteisvastuullisesti	1.843.227,37 euroa - osittain yhteisvastuullisesti	15,00 %	490.000 euroa - osittain yhteisvastuullisesti
Forssan kaupunki - Lemminkäinen Oyj	602.065 euroa	267.200,19 euroa	15,00 %	190.000 euroa
Haapajärven kaupunki - Lemminkäinen Oyj	57.937,14 euroa	28.968,58 euroa	15,00 %	210.000 euroa
Helsingin kaupunki -Lemminkäinen Oyj -VLT Trading Oy:n konkurssipesä	14.065.717,76 euroa -yhteisvastuullisesti	9.274.691,05 euroa -yhteisvastuullisesti	20,00 %	339.000 euroa -yhteisvastuullisesti
Hollolan kunta - Lemminkäinen Oyj	453.578 euroa	175.371,22 euroa	15,00 %	160.000 euroa
Hyvinkään kaupunki - Lemminkäinen Oyj	1.426.586,50 euroa	586.011,61 euroa	15,00 %	117.000 euroa

Iisalmen kaupunki -Lemminkäinen Oyj -VLT Trading Oy:n konkurssipesä	830.304,64 euroa -yhteisvastuullisesti	39.507,94 euroa - Lemminkäinen Oyj 196.925,92 euroa - VLT Trading Oy	15,00%	115.000 euroa -osittain yhteisvastuullisesti
Imatran kaupunki - Lemminkäinen Oyj	698.608 euroa	523.955,77 euroa	15,00%	42.000 euroa
Joensuun kaupunki - Lemminkäinen Oyj	530.349 euroa	353.566,88 euroa	20,00%	165.000 euroa
Jyväskylän kaupunki - Lemminkäinen Oyj	2.006.215,82 euroa	1.506.346,05 euroa	15,00%	64.000 euroa
Kaarinan kaupunki - Lemminkäinen Oyj	1.132.947 euroa	568.644,17 euroa	20,00%	87.000 euroa
Kajaanin kaupunki -Lemminkäinen Oyj -NCC Roads Oy -Interasfaltti Oy, purettu, jatketussa selvitystilassa	688.627,48 euroa -yhteisvastuullisesti	270.194,58 euroa -Interasfaltti Oy ja NCC Roads Oy yhteisvastuulli- sesti Lemminkäinen Oyj:tä koh- taan vaatimukset on hylätty.	15,00%	194.000 euroa -Interasfaltti Oy ja NCC Roads Oy yhteisvastuullisesti 35.504,70 -Kajaanin kaupunki Lem- minkäinen Oyj:lle
Kemin kaupunki - Lemminkäinen Oyj	1.152.528,76 euroa	Kanne on hylätty.	----	45.949,60 euroa - Kemin kunta Lemminkäi- nen Oyj:lle
Kemijärven kaupunki	104.446,96 euroa	21.974,28 euroa	15,00%	152.000 euroa

- Lemminkäinen Oyj - Skanska Asfaltti Oy	-yhteisvastuullisesti	-Skanska Asfaltti Oy Lemminkäinen Oyj:tä koh- taan vaatimukset on hylätty.		-Skanska Asfaltti Oy 22.351,66 euroa -Kemijärven kaupunki Lemminkäinen Oyj:lle
Keravan kaupunki - Skanska Asfaltti Oy	901.582,06 euroa	211.068,40 euroa	15,00%	90.000 euroa
ent. Kiimingin kunta - Lemminkäinen Oyj	241.059 euroa	130.091,60 euroa	15,00%	Oikeudenkäyntikuluista on lausuttu Oulun kaupungin tuomiossa
Kouvolan kaupunki - Lemminkäinen Oyj	964.205,12 euroa	674.204,98 euroa	15,00%	42.000 euroa
Kuhmon kaupunki - Lemminkäinen Oyj	215.635,00 euroa	88.482,70 euroa	15,00%	162.000 euroa
Kuopion kaupunki - Lemminkäinen Oyj	3.413.605,80 euroa	877.102,69 euroa	15,00%	126.000 euroa
Lappeenrannan kau- punki - Lemminkäinen Oyj	416.460 euroa	416.460 euroa	15,00%	40.000 euroa
Lieksan kaupunki - Lemminkäinen Oyj	114.875 euroa	57.438,56 euroa	15,00%	32.000 euroa
Mikkelin kaupunki	1.209.189,89 euroa	604.547,56 euroa	15,00%	207.000 euroa

- Lemminkäinen Oyj				
Naantalin kaupunki - Lemminkäinen Oyj	491.296,33 euroa	327.530,91 euroa	20,00 %	125.000 euroa
Nivalan kaupunki - Lemminkäinen Oyj	152.896,32 euroa	76.448,18 euroa	15,00 %	195.000 euroa
Nurmijärven kunta - Skanska Asfaltti Oy - NCC Roads Oy	664.594,90 euroa -osittain yhteisvastuullisesti	100.734 euroa -osittain yhteisvastuullisesti	15,00 %	133.000 euroa -osittain yhteisvastuullisesti
Oulun kaupunki -Lemminkäinen Oyj	3.365.594 euroa	1.849.227,83 euroa	15,00 %	68.000 euroa
Paimion kaupunki -Lemminkäinen Oyj	273.811 euroa	182.540,40 euroa	20,00 %	175.000 euroa
Porin kaupunki -Lemminkäinen Oyj	869.331 euroa	681.091,26 euroa	15,00 %	111.000 euroa
Raaseporin kaupunki -Lemminkäinen Oyj	762.435,01 euroa	65.243,51 euroa	15,00 %	60.000 euroa
Raision kaupunki -Lemminkäinen Oyj -VLT Trading Oy:n konkurssipesä	921.553 euroa -yhteisvastuullisesti	326.397,08 euroa - yhteisvastuullisesti 399.381,25 euroa	15,00 %	100.000 euroa - osittain yhteisvastuullisesti

		- VLT Trading Oy		
Rovaniemen kaupunki -Lemminkäinen Oyj -Skanska Asfaltti Oy	2.666.789,98 euroa -yhteisvastuullisesti	479.800,67 euroa -yhteisvastuullisesti 197.267,34 euroa - Skanska Asfaltti Oy	15,00 %	230.000 euroa -osittain yhteisvastuullisesti
Salon kaupunki -Lemminkäinen Oyj	1.510.747,70 euroa	1.3467433.70 euroa	15,00 %	132.000 euroa
Siilinjärven kunta - Lemminkäinen Oyj - Skanska Asfaltti Oy -VLT Trading Oy:n konkurssipesä	518.543,18 euroa -yhteisvastuullisesti	5.816,14 euroa - Lemminkäinen Oyj 32.755,12 euroa - VLT Trading Oy 138.111,14 euroa - Skanska Asfaltti Oy	15,00 %	100.000 euroa -osittain yhteisvastuullisesti
Sodankylän kunta -Lemminkäinen Oyj -Skanska Asfaltti Oy -SA-Capital Oy	51.467,07 euroa -yhteisvastuullisesti	21.171,15 euroa - Lemminkäinen Oyj ja Skanska Asfaltti Oy yhteis- vastuullisesti	15,00 %	226.000 euroa - Lemminkäinen Oyj ja Skanska Asfaltti Oy yhteis- vastuullisesti 53.496,42 euroa -Sodankylän kunta SA- Capital Oy:lle
Suomussalmen kunta -Lemminkäinen Oyj -SA-Capital Oy	299.135,28 euroa -osittain yhteisvastuullisesti	87.870,01 euroa -Lemminkäinen Oyj SA-Capital Oy:tä kohtaan	15,00 %	140.000 euroa -Lemminkäinen Oyj 48.841,82 euroa

		vaatimukset on hylätty.		-Suomussalmen kunta SA-Capital Oy:lle
Tampereen kaupunki -Lemminkäinen Oyj	4.607.798,57 euroa	2.974.076,82 euroa	20,00%	175.000 euroa
Turun kaupunki - Lemminkäinen Oyj -VLT Trading Oy:n konkurssipesä	5.862.541,30 euroa -yhteisvastuullisesti	2.230.359,11 euroa - VLT Trading Oy 2.744.460,34 euroa - yhteisvastuullisesti	15,00%	122.000 euroa -osittain yhteisvastuullisesti
Tuusulan kunta -Lemminkäinen Oyj	1.169.780,35 euroa	588.164,36 euroa	15,00%	132.000 euroa
Vantaan kaupunki - Lemminkäinen Oyj - Skanska Asfaltti Oy -VLT Trading Oy:n konkurssipesä - NCC Roads Oy - SA-Capital Oy - Rudus Asfaltti Oy - Super Asfaltti Oy	5.111.862,05 euroa - osittain yhteisvastuullisesti	3.807.092,55 euroa - osittain yhteisvastuullisesti	20,00%	310.000 euroa - osittain yhteisvastuullisesti
Äänekosken kaupunki -Lemminkäinen Oyj	145.683,13 euroa	70.445,85 euroa	15,00%	33.000 euroa
Yhteensä	65.992.598,31 euroa	37.449.400,92 euroa		5.797.144,20 euroa

Kantaja	Pääomavaatimus	Tuomittu pääomamäärä	Ylihinta- prosentti	Oikeudenkäyntikulut
- vastaaja (t) Suomen valtio - Lemminkäinen Oyj - Skanska Asfaltti Oy - VLT Trading Oy:n konkurssipesä - NCC Roads Oy - Interasfaltti, purettu, jatkatussa selvitystilassa - SA-Capital Oy - Rudus Asfaltti Oy - Super Asfaltti Oy	56.683.523,04 euroa	Kanne on hylätty.	-----	Suomen valtio suorittamaan: 1.295.443,80 euroa - Lemminkäinen Oyj:lle 17.175,94 euroa - VLT Trading Oy:n konkurssipesälle 480.599,53 euroa - Skanska Asfaltti Oy:lle 69.822,81 euroa - SA-Capital Oy:lle 218.435,47 euroa - NCC Roads Oy:lle 218.435,47 euroa - Interasfaltti Oy:lle, purkautunut, jatkatussa selvitystilassa 273.835,84 euroa - Rudus Asfaltti Oy:lle 25.674,62 euroa - Superasfaltti Oy:lle Yhteensä: 2.599.423,48 euroa

Eversheds Asianajotoimisto Oy

8.11.2016

Asianajaja Olli Hyvönen
Asianajaja Niina Mickelsson
Asianajaja Marja Boman

TUUSULAN KUNTA / ASFALTTIKARTELLI / HOVIOIKEUDEN TUOMIO

1 Mahdolliset muutoksenhaun kohteet

Tuusulan osalta mahdollinen muutoksenhakuinnostus kohdistuu:

- kartelliperiodi (vuosi 1995)
- vanhentuminen (vuosi 2002)
- viivästyskoron alkamisajankohta
- oikeudenkäyntikulut

2 Kartelliperiodi

Käräjäoikeus antoi KHO:n kartellipäätökselle positiivisen oikeusvoimavaikutuksen eli otti päätöksen lopputuloksen oman ratkaisunsa pohjaksi. Hovioikeus katsoi, että KHO:n päätöksellä ei ole oikeus- eikä todistusvoimavaikutusta vahingonkorvausasiassa. Hovioikeus arvioi uudestaan kartellin ajallisen ja alueellisen ulottuvuuden kuntakohtaisesti (jopa urakkakohtaisesti).

Hovioikeuden ratkaisu oikeusvoimavaikutuksen osalta johtaisi käytännössä kartellivahinkojen korvausoikeudenkäynneissä siihen, että vahinkoa kärsinyt taho joutuisi aina esittämään näytön, paitsi vahingon perusteesta ja määräästä, myös kartellin olemassaolosta (kartelli, osapuolet, kesto, alue) siitä huolimatta, että asia on seuraamusmaksuoikeudenkäynnissä jo ratkaistu. Käytännössä vahinkoa kärsinyt taho joutuisi käymään omalla kuluriskillään uudelleen koko kartellioikeudenkäynnin, kun korkeimman hallinto-oikeuden lainvoimaiselle päätökselle ei anneta minkäänlaista merkitystä tässä oikeudenkäynnissä.

Edellä mainittu näyttövelvollisuus on vahingonkärsijän kannalta kestämaton ja johtaa siihen, että vahingonkärsijän on käytännössä lähes mahdotonta näyttää vahinko toteen.

Suosituksemme on, että korkeimmalle oikeudelle tehdään valitus oikeusvoimakykyisestä ja vaaditaan, että korkeimman hallinto-

oikeuden päätös otetaan kärjäoikeuden katsomalla tavalla ratkaisun pohjaksi.

Kysymys on Tuusulan kunnan osalta taloudellisesti merkityksellinen, koska korvausvaatimus vuodelta 1995 hylättiin em. perusteella. Kärjäoikeuden vuoden 1995 osalta tuomitsema korvaus oli 15 % vahinkoprosentin mukaisesti 125.036,32 euroa.

Suosituksemme perustuu siihen, että KHO:n päätöksen oikeusvoimakysymys on yksi niistä asioista, jotka korkein oikeus voi ottaa ratkaistavakseen. Asiaa koskevat selvitykset on pääosin tehty asian aikaisemmissa vaiheissa ja valittaminen on perusteltua ottaen huomioon taloudelliset intressit sekä oikeudenkäyntiä varten jo tähän mennessä tehdyt ajalliset ja rahalliset panostukset.

3 Vanhentuminen

Hovioikeuden tuomion mukaan vanhentuminen alkaa kilpailuviraston seuraamusmaksuesityksestä 31.3.2004, kun kärjäoikeuden tuomion mukaan vanhentuminen alkoi KHO:n lainvoimaisesta kartellituomiosta 29.9.2009.

Tuusulan kunta on katkaissut korvausvaatimusten vanhentumisen kaikkien muiden vaatimusten kohteena olleiden vuosien osalta, lukuun ottamatta vuotta 2002, minkä osalta korvausmäärää ei ollut mainittu katkaisuilmoituksissa. Vuoden 2002 osalta korvausvaatimus on esitetty kanteella KHO:n päätöksen jälkeen.

Edellä mainitusta syytä hovioikeus katsoi, että vuoden 2002 urakkasopimukseen perustuva korvausvaatimus oli vanhentunut.

Taloudellinen intressi vuoden 2002 osalta on pääomamäärältä 100.134,31 euroa.

Suosituksemme on, että vanhentumiskysymykseen haetaan muutosta ja vaaditaan, että korvausoikeuden vanhentuminen alkaa kärjäoikeuden katsomin tavoin KHO:n kartellipäätöksestä, eikä vuoden 2002 korvausvaatimus ei ole siten vanhentunut ja että vahinkoa on kärjäoikeuden katsomin tavoin aiheutunut myös vuoden 2002 urakkasopimuksen perusteella.

4 Viivästyskoron alkamisajankohta

Hovioikeus katsoi, että viivästyskoroko alkaa kertyä vasta kanteen vireillepanosta lukien, kun kantajien mukaan viivästyskoroko tulisi suorittaa kartelliyhtiöille tehdystä ensimmäisestä katkaisuilmoituksesta lähtien. Kantajien mukaan katkaisuilmoitukset ovat, huomioiden kartelliyhtiöiden oma tietoisuus lainvastaisesti perityistä ylihintoista, sisältäneet yhtiöille tehdyn vaatimuksen ylihintojen palauttamisesta.

Suosituksemme on, että mikäli Tuusula päättää valittaa tuomiosta, valituksessa vaaditaan hovioikeuden tuomion muuttamista myös viivästyskoron alkamisajankohdan osalta. Kysymys on juridinen ja sitä koskeva selvitystyö on tehty asian aiemmissa käsittelyvaiheissa.

5 Oikeudenkäyntikulut

Mikäli valitus tehdään, suosittelimme vaadittavaksi oikeudenkäyntikuluja täysimääräisesti kaikissa oikeusasteissa.

6 Alustava arvio valitusprosessin kustannuksista

Alustava arviomme valitusluvan ja valituksen laatimisen kustannuksista on 13.000 – 20.000 euroa (alv 0 %).

Kustannuksiin vaikuttaa merkittäväällä tavalla se, kuinka moni kymmenestä päämieskunnastamme päättää valittaa ja miltä osin valitukset koskevat samoja kysymyksiä. Lisäksi kustannuksiin vaikuttaa se, kuinka paljon tässä vaiheessa on mahdollista tehdä yhteistyötä muiden kuntien asiamiesten kanssa. Tavoitteena on aiemman käytännön mukaisesti tehdä yhteistyötä niin laajasti kuin se on mahdollista.

Mikäli korkein oikeus ottaa asian käsiteltäväksi, oikeusprosessin laajuus korkeimmassa oikeudessa on riippuvainen ensinnäkin siitä, tulevatko kaikki merkittävät kysymykset korkeimman oikeuden käsiteltäväksi ja päättääkö korkein oikeus käsitellä asiaa suullisesti joiltain osin. Suullinen käsittely korkeimmassa oikeudessa on poikkeuksellista.

Mikäli korkeimmassa oikeudessa käsittely olisi yksinomaan kirjallista, oman valituksemme lisäksi tulee laadittavaksi vastaus Lemminkäisen mahdolliseen valitukseen, johon tarvittava työmäärä on olennaisesti riippuvainen valituksen laajuudesta. Vastauksen laatimisen kustannuksia on siten mahdotonta arvioida tässä vaiheessa.

27.10.2016

TUUSULAN KUNTA

Kannekohtaiset pääasiat hovioikeuden tuomion perusteella

Lopputulokset: vahingonkorvausta alennetaan

1 Vanhentuminen

- Saatava ei ole vanhentunut, koska vanhentuminen on katkaistu ajoissa paitsi vuoden 2002 osalta (käräjäoikeuden mukaan 2002 saatava ei ollut vanhentunut)

2 Vahingon aiheutuminen kunnan alueella / kunnalle

- Kartellin on näytetty koskeneen koko maata ja siten myös Tuusulaa vuoden 1997 ja maaliskuun 2002 välisenä aikana
- 1995 Lemminkäisen ei näytetty olleen osana kilpailunrajoituksessa

3 Vahingon määrä

- 15 % maksettujen urakkasummien arvonlisäverollisesta kokonaismäärästä
- 1995 ei vahinkoa (toisin kuin käräjäoikeudessa)
- 1998 sopimus: kartelli vaikutti hintoihin
- 2000 sopimus: kartelli vaikutti hintoihin
- 2001 sopimus: kartelli vaikutti hintoihin
- Lemminkäisen maksettavan vahingonkorvauksen määrä alennettiin 362.992,00 euroon (käräjäoikeus velvoitti suorittamaan 588.164,36 euroa)

4 Yhteisvastuu

- Ei relevantti Tuusulan kunnalle

5 Oikeudenkäyntikulut

- Lemminkäisen korvattava 60.000 euroa Tuusulan oikeudenkäyntikuluja hovioikeudessa (vaatimus 132 tEUR) ja 90.000 euroa käräjäoikeudessa (vaatimus 183 tEUR)
- Käräjäoikeudessa Lemminkäinen veloitettiin korvaamaan 132.000 euroa Tuusulan kunnan oikeudenkäyntikuluja

6 Jatkotoimet

- Lemminkäinen esittänee pian maksuvaatimuksen sen käräjäoikeuden tuomion jälkeen maksamista korvauksista tuottokorkoineen
- Pohdinta, onko oikeudellisia perusteita valittaa ja mitä valituksella voitaisiin saavuttaa (oikeudellisesti ja/tai taloudellisesti)